

ARBEJDSLØSHED / LEDIGHED 7. maj 2012

DEBATINDLÆG

Hver femte af de ufaglærte har mistet jobbet

Skrevet af

Mie Dalskov Pihl

Chef for registeranalyse

Fra 2008 til 2010 mistede 265000 danskere arbejdet - Der er imidlertid store forskelle på, hvor meget forskellige uddannelsesgrupper på arbejdsmarkedet blev ramt af krisen - Mens personer med videregående uddannelse har klaret sig bedst, er det særligt ufaglærte, der har mistet jobbet. Faldende beskæftigelsesfrekvenser for de ufaglærte bekræfter billedet.

Den økonomiske krise har på mange måder ramt både dansk økonomi og det danske arbejdsmarked hårdt. Siden krisens udbrud i efteråret 2008 er bruttoledigheden mere end fordoblet, mens den samlede beskæftigelse er faldet med ca. 180.000 personer. Kun 9.000 af de tabte arbejdspladser forventes at blive genskabt i løbet af de kommende tre år. Dermed er der tale om en historisk stilstand i jobkøen, som vi skal helt tilbage til 1970'erne for at finde tilsvarende.

I denne analyse undersøges det nærmere, hvem det er, der har mistet deres arbejde. Modsat mange andre opgørelser af ledigheds- og beskæftigelsesudviklingen ses der her på individniveau, hvem krisen er gået ud over. Dermed er der tale om en bruttoopgørelse over beskæftigelsestab under krisen.

Der er taget udgangspunkt i personer mellem 18 og 64 år, der havde arbejde før krisen, dvs. i 2. kvartal 2008, mens der ses bort fra studerende. Dernæst er det undersøgt, om de beskæftigede mistede deres arbejde i løbet af de næste to år, dvs. senest frem til slutningen af 2. kvartal 2010, hvor ledigheden toppede. Analysen tæller alle personer, der gik fra beskæftigelse til dagpenge eller kontanthjælp i løbet af perioden fra 2. kvartal 2008 til 2. kvartal 2010.

1,7 millioner beholdt jobbet

Som det fremgår af figuren, har godt 265.000 danskere mistet arbejdet under den økonomiske krise, når der måles fra 2. kvartal 2008 til 2. kvartal 2010. Det svarer til, at næsten hver ottende af dem, der var beskæftigede før krisen, har mistet arbejdet. Modsat har godt 1.770.000 bibeholdt deres job under krisens første to år.

Dykker man længere ned i tallene, er der markante forskelle i jobtabet på tværs af uddannelser. Mens der for alle uddannelser er tale om, at godt hver ottende beskæftigede har mistet jobbet, ser det markant værre ud for personer uden uddannelse. Blandt ufaglærte er det således hver femte af dem, der havde job inden krisen, som har mistet arbejdet. For de erhvervsfaglærte er tallet en smule bedre. Her er der tale om, at hver syvende - altså lidt under gennemsnittet for alle - har mistet arbejdet under krisen.

Anderledes ser det ud blandt personer med videregående uddannelser. Her har »kun« mellem hver 11. og hver 20. (5-9 pct.) af dem, der inden krisen var i beskæftigelse, mistet jobbet.

Især ufaglærte mænd har mistet jobbet

Graver man et spadestik dybere i tallene, er billedet, at det især er mændene, der har mistet jobbet. Mens »kun« 10 pct. af kvinderne, der var i beskæftigelse, har mistet jobbet, er det tilsvarende for mændene knap

Forklaringen skal findes i, at det især er blandt de ufaglærte og faglærte, der er stor forskel på kønnene. 22,8 pct. af de ufaglærte mænd har mistet jobbet under krisen, mens det kun er 16 pct. af kvinderne. Det svarer til, at næsten hver fjerde ufaglærte mand har mistet jobbet under krisen, mens det kun gælder for hver sjette kvinde.

Blandt beskæftigede med erhvervsfaglige og mellemlange videregående uddannelser er det ligeledes flest mænd, der har mistet jobbet, mens billedet er det modsatte for personer med lange videregående uddannelser.

Beskæftigelsesfrekvenser bekræfter billedet

Fordelen ved at undersøge krisens jobtab på bruttoniveau er, at man fanger alle dem, der ikke længere er i beskæftigelse. Et kritikpunkt kan omvendt være, at man i opgørelsen af jobtabet ikke kun ser »kriseeffekten«, fordi der altid er nogle, der mister jobbet - også når det går fremad i økonomien. Ser man alene på dem, der mister jobbet, fanger man derfor ikke den samlede udvikling i beskæftigelsen.

En måde at undersøge krisens konsekvenser for forskellige uddannelsesgrupper, der tager højde for dette kritikpunkt, er at se på, hvordan beskæftigelsesfrekvensen har ændret sig for de forskellige grupper i løbet af krisens første to år.

Beskæftigelsesfrekvensen afspejler den andel af en given uddannelsesgruppe, der er i beskæftigelse, og er på den måde et samlet mål for beskæftigelsen, som både inkluderer jobtab og de personer, der på trods af krisen, er kommet i beskæftigelse.

Måles udviklingen under krisen ved hjælp af beskæftigelsesfrekvensen, bekræftes billedet af, at de beskæftigede uden anden uddannelse end folkeskolen er den gruppe, der er blevet hårdest ramt af jobtabet.

Mens beskæftigelsesfrekvensen for denne gruppe er faldet med 6,4 procentpoint fra november 2008 til november 2010, er beskæftigelsesfrekvensen for personer med gymnasial eller en erhvervsuddannelse faldet med henholdsvis 3,6 og 3,2 procentpoint.

Modsat er beskæftigelsesfrekvensen for personer med videregående uddannelse i samme periode »kun« faldet med 1,9 procentpoint.

Også opgjort med et bredere beskæftigelsesmål er tendensen altså, at det er de ufaglærte (og til dels faglærte), der er blevet hårdest ramt af krisens jobtab.

Uddannelse er nøglen til vækst og velstand

Set i et længere perspektiv er den helt store udfordring, at krisen har skubbet bag på en udvikling, der igennem flere årtier har præget det danske arbejdsmarked. Ord som globalisering, outsourcing eller udflytning af arbejdspladser dækker alle over den udviklingstendens, at produktion og arbejdspladser, som tidligere lå i Danmark, flyttes til lande, hvor lønnen er væsentligt lavere end i Danmark.

I dag er de udflytningstruede job rykket stadig højere op i jobhierarkiet - fra fabriksgulvet og ind på kontorgangene. Det skyldes blandt andet, at uddannelsesniveaut i lavtlønslandene er steget, hvorfor der efterhånden også findes et stort udbud af billig arbejdskraft med en faglært eller videregående uddannelse i lavtlønslandene.

Derfor er det i dag vigtigere end nogensinde, at vi sikrer et konstant højere uddannelsesniveau for at imødekomme efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Et stigende uddannelsesniveau er nemlig nøglen til at generere stigende økonomisk vækst og velstandsudvikling i Danmark.

Dette kræver et massivt fokus på både ungdomsuddannelserne, erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser, men det er samtidig nødvendigt, at mulighederne for voksen-og efteruddannelse konstant forbedres. Især de ufaglærte, men også de faglærte skal have gunstige muligheder og vilkår for at opkvalificere sig og dermed forbedre deres jobchancer på fremtidens arbejdsmarked.

Analyse bragt i Berlingske Politiko - Krydsfelt 7. maj 2012.